

Eûzü besmele üzerine

Abd rumuzlu okuyucumuz: “Eûzü besmele nedir? Nerelerde söylenir? Nerelerde söylenmez? İzah edebilir misiniz?”

“Eûzü” sözcüğü ile kastedilen “Eûzübillahimineşşeytanirracîm” kelimesi, kulun şeytanın şerrinden Allah’a sığınmasını ifâde ediyor. “Besmele” sözcüğü ile kastedilen “Bismillahirrahmanirrahim” de, Allah’ın havl ve kuvvetine duyulan güvenin ve tevekkülün ifâdesidir. Eûzü de, besmele de İslâm’ın şeâirindedir.

Günahlardan kaçınmayı “eûzü” ifâde ediyorsa; sevap, hayır ve hasenât yapmayı “besmele” ifâde eder. Eûzüyü, hadesten ve necasetten tahareti içeren “abdest almaya” benzetirsek; “besmeleyi” Allah’a yönelik mânâsında “namaz kılmayla” izah edebiliriz. Eûzü hac’da şeytan taşlamaksa; “besmele” kâbeyi tavaf etmektir.

Her işimizde dilimizden düşürmediğimiz besmele, işimizin hayırlı ve bereketli olması temennîsiyle, her türlü şerhlerin dehşetinden ve tahribatından kalbimizin Allah’a sığınmasının ne derece ehemmiyeti hâiz olduğunun, bir Müslüman titizliğiyle ifadesidir.

Eûzü çekerek “Kovulmuş şeytandan Allah’a sığındıktan sonra”¹, Allah’ın Arş’ından yüz on dört defa nâzil olmuş bulunan “Besmele” ile Kur’ân okumaya başlamak; doğrudan Kur’ân’ın ve kâinatın Sâhibine bağlanmamızı sağlar. Allah’ın adının zikri olan “Besmele”, insanı Arş-ı A’lâ’ya bağlayan nûrânî bir hattır; kul ile Rabb’i arasında makbul bir şefaattir.²

Allah’a sığınarak ve Allah’ın adını anarak başlanan işlere, şeytanın müdahalesi neredeyse imkânsızlaşır. Zîra, Allah’ın anıldığı yerler ve kimseler, hep şeytanın korkulu rüyası olmuştur. Şeytan, kendisinden Allah’a sığınılmadığı ve Allah’ın adının anılmadığı yerlerde zelîl ve aşağılık bir zevkle dolaşır. Bu yüzden, Allah’a sığınmayı ve Allah’ın adını anmayı kendisine şîâr edinen Müslüman, şeytana bu fırsatı vermemiş olur.

Ebû Hüreyre (ra) anlatıyor: Bir gün iki şeytan karşılaşırlar. Birisi gâyet bakımlı, semiz, yağlı, temiz, iri vücutlu ve gözlerinden hayat fışkırıyor. Diğeri zayıf, cılız, aç, bakımsız, pis, hasta, dermansız, âdeta bir deri bir kemik kalmış ve cansızlıktan gözlerinin ferî gitmiş.

Bakımlı şeytan alaycı bir dille sorar:

“Ne olmuş sana? Ne bu halin?”

Zayıf şeytan, mecalsiz; cevap verir:

“Ne yapayım? Bir adama düştüm ki, yiyeceği zaman besmele okuyor; ben aç kalıyorum. İçeceği zaman besmele okuyor; ben susuz kalıyorum. Giyeceđi zaman besmele okuyor; ben çıplak kalıyorum. Temizlendiđi zaman besmele okuyor; ben pis kalıyorum.”

Ötekisi kasılarak:

“Benim öyle bir arkadaşım var ki; adam, bunlardan hiç birinde besmele okumuyor! Ben de, adamıma her şeyinde ortak oluyorum!”³ diyor.

Hayvan keserken, av hayvanına ok, saçma veya kurşun atarken veya talimli köpeğini gönderirken “Bismillâh” veya “Allahu ekber” demek, ya da tamamıyla “Bismillâhirrahmânirrahîm” demek vaciptir. Namazda Fatihadan önce gizlice “Eûzü besmele” ve diğer rekatlarda “besmele” okumak sünnettir; sahih sayılan diğer bir görüşe göre de vaciptir. Abdest alırken, yemek yerken, su veya helâl bir şeyi içerken, yatarken, kalkarken ve her hayırlı işe başlarken “besmele” okumak sünnettir. Çıplak iken, pis bir yerde iken veya pis bir yere girerken (meselâ tuvalette), mekruh bir işe başlarken ve “Berâe” sûresini (Başında ‘Besmele’ bulunmayan Tevbe Sûresini) önceki sûre ile bitişik okurken “Besmele” çekmek mekruhtur. Haram işe başlarken “besmele” çekmek ise, “haramdır”.⁴

Duâ

Ey Rahman-ı Rahim! Bizi Sana gerektiği gibi îman eden, yalnız Sana teslim olan, yalnız Senin verdiklerine kanaat eden, yalnız Sana tevekkül eden ve Senin adını anmakta hissesi ziyade olan kullarından eyle! Bizi dünyada ve âhirette iyiliklerden, hasenâttan ve salih amellerden ayırma! Âmîn...

Dipnotlar:

- 1- Nahl Sûresi, Âyet: 98
- 2- Bedüzzaman Saîd Nursî, Sözlere, S.15
- 3- İmam-ı Gazalî, İhyâ, C.3, S.84
- 4- İbn-i Âbidîn, Redd’ül-Muhtar, C.1, S.6